

Hamiləliyə və doğuma görə müavinət

Hamiləlik və doğum sosial sığorta hadisəsi hesab olunur və hamiləliyə və doğuma görə müavinət sosial sığorta üzrə ödəmələrin bir növüdür.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinəti almaq hüququ olan şəxslər

Məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan şəxslərin hamiləliyə və doğuma görə müavinəti almaq hüququ vardır.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinət almaq hüququ ən azı 6 ay sosial sığorta stajı olan şəxslərə şamil edilir. Müavinətin aylıq maksimal həddi yaşa görə əmək pensiyasının minimum məbləğinin 25 misindən artıq ola bilməz.

Misal

Aylıq qazancı 2000 manat olan şəxs üçün 22 iş günündən ibarət aya görə müavinətin (yaşa görə əmək pensiyasının minimum məbləği 01.10.2019 tarixindən 200 manat) gündəlik maksimal həddi 227.27 ((200 manat*25)/22) manatdan artıq ola bilməz.

Qanunvericiliyə görə ərnəyin ödənişi fonduna məcburi dövlət sosial sığorta haqqının hesablanmasından azad olunan işəgötürənlərdə işləyən şəxslərin hesablanmış Hamiləliyə və doğuma görə müavinət hesablanmış məcburi dövlət sosial sığorta haqqının məbləğinin azad olmaları nəzərə alınmadan hesablanmalı olan məcburi dövlət sosial sığorta haqqının məbləğine nisbətində almaq hüququ vardır.

Misal

Aylıq qazancı 2000 manat olan şəxs üçün 22 iş günündən ibarət aya görə müavinətin (yaşa görə əmək pensiyasının minimum məbləği 01.10.2019 tarixindən 200 manat) gündəlik maksimal həddi 27.27 (((200 manat*25)/22)*12%) manatdan artıq ola bilməz.

Hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyətin müddəti.

Hamiləlik dövründə və doğumdan sonrakı dövr üçün işləyən qadınlara hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət aşağıdakı müddətlərdə verilir:

- normal doğumda - 126 təqvim günü (doğumdan əvvəl 70 təqvim günü və doğumdan sonra 56 təqvim günü);
- doğum çətin olduqda, iki və ya daha çox uşaq doğulduqda - 140 təqvim günü (doğumdan əvvəl 70 təqvim günü və doğumdan sonra 70 təqvim günü).

Kənd təsərrüfatı istehsalatının taxılçılıq, pambıqçılıq, üzümçülük, tütünçülük, çayçılıq, tərəvəzçilik, bostançılıq, meyvəçilik, kartofçuluq, yemçilik, tingçilik, bağçılıq, südçülük, donuzçuluq, qoyunçuluq, quşçuluq, atçılıq, barmaçılıq, arıçılıq, xəzlik heyvan və dovşanların yetişdirilməsi və bağçılıq sahələrində bilavasitə çalışan qadınlara hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət aşağıdakı müddətlərdə verilir:

- normal doğumda - 140 təqvim günü (doğumdan əvvəl 70 təqvim günü və doğumdan sonra 70 təqvim günü);
- doğum çətin olduqda - 156 təqvim günü (doğumdan əvvəl 70 təqvim günü və doğumdan sonra 86 təqvim günü);
- iki və ya daha çox uşaq doğulduqda - 180 təqvim günü (doğumdan əvvəl 70 təqvim günü və doğumdan sonra 110 təqvim günü)

Uşaq salmağa görə müavinət ümumi əsaslar üzrə verilir.

2 aylıqadək uşağı övladlığa götürən, yaxud övladlığa götürmədən uşaq böyüdən şəxslər doğumdan sonra müəyyən edilmiş 56 günlük məzuniyyətdən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinətin alınması üçün sənədləşmə.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinət müəyyən olunmuş qaydada verilən xəstəlik vərəqəsinə əsasən təyin olunur. Başqa sənədlər müavinətin ödənilməsi üçün əsas sayılmır.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinət almaq üçün müdiriyyətin müavinət təyin edən komissiyasına hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyətin verilməsi barədə müdiriyyətin əmrindən (sərəncamdan) çıxarış təqdim olunmalıdır.

Təqdim olunmuş sənədlərə əsasən müdiriyyətin müavinət təyin edən komissiyası müavinət almaq hüququnu, müavinətin miqdarını müəyyən edir və müavinətin təyin edilməsi haqda komissiya iclasının protokoluna qeyd edilməklə qərar qəbul edir.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinət doğumdan əvvəlki dövrdə həqiqi istifadə edilmiş günlərin sayından asılı olmayaraq, cəmləşdirilmiş məzuniyyətin bütün müddətinə verilir.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinətin ödənilməsi üçün sığortaedən DSMF orqanına məktubla müraciət etməlidir.

Sığortaedən hamiləliyə və doğuma görə müavinətin alınması üçün müraciət olduğu aydan sonrakı ayın 5-dək verilən məktubu DSMF orqanlarına təqdim etməlidir.

Məktuba müavinəti təyin edən komissiyanın protokolunun surəti, müavinət alan şəxslərin bank rekvizitləri və ya poçt ünvanı (faktiki yaşayış ünvanı) hamiləliyə və doğuma görə müavinətlərin alınması üçün xəstəlik vərəqlərinin surəti və Əsasnamə ilə təsdiq olunmuş formada haqq-hesab əlavə olunmalıdır.

DSMF orqanları 5 iş ərzində təqdim olunmuş sənədləri araşdırıb ödənişi həyata keçirməlidirlər. Araşdırma zamanı DSMF orqanlarının sığortaedəndən əlavə məlumatlar almaq hüququ vardır.

Beləliklə, hamiləliyə və doğuma görə müavinətin alınması üçün müəssisə tərəfindən DSMF-na təqdim edilən sənədlər

- Xəstəlik vərəqəsinin surəti;
- Protokol;
- İşə qəbul haqqında əmrindən çıxarış;
- Haqq-hesab cədvəli;
- DSMF-na məktub.

Sənədlər DSMF-na ya poçtla, və ya əlbəhal təqdim oluna bilər.

Hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyətin verilməsi sığortaolunanın işdən azad olunmasının düzgünlüyü barədə mübahisə gətirərsə, bütün hallarda müavinət verilir.

Bu zaman müavinət hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyətin bütün dövrünə düşən iş günləri üçün verilir.

Hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət müddəti nəvbəti (əsas və ya əlavə məzuniyyət və ya uşağa qulluq edilməsi üçün verilən məzuniyyət (hamiyyətinin əmək haqqı saxlanılmadan) dövrünə təsadüf edərsə, bu zaman xəstəlik vərəqəsinə əsasən hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət üçün iş günləri üçün əlavə ödəmələr verilir.

Həbsdə olan vaxt, məhkəmə-tibb ekspertizası zamanı, habelə məhkəmənin qərarına görə məcburi müalicə (ruhi xəstələrdən başqa) zamanı hamiləliyə və doğuma görə müavinət verilmir.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinət bütün hallarda əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinətin hesablanması zamanı nəzərə alınan orta gündəlik qazancın 100 faizi miqdarında verilir və mürciət müddəti məhdudlaşdırılmadan ödənilir. Müavinətin ümumi məbləği gündəlik müavinətin məbləğinin hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət dövründəki iş günlərinin sayına vurulması ilə hesablanır.

Hamiləliyə və doğuma görə müavinətin hesablanması.

Hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət üçün verilən müavinət işçinin qazancından hesablanır. Əməyin vaxtamuzd və işəməzd ödənilməsi sistemində qazanc dedikdə, əməkhaqqı (aylıq tarif (vəzifə) maaşı, əlavələr və mükafatlar) başa düşülür.

Müavinətin məbləği işçinin əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi aydan etibarən əvvəlki son 12 tam təqvim ayındakı qazancın məbləğindən asılı olaraq müəyyən edilir. Bu zaman bir iş gününə düşən orta gündəlik qazanc işçinin əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi aydan etibarən əvvəlki son 12 tam təqvim ayı ərzində əldə etdiyi qazancı həmin dövrdəki iş günlərinin sayına bölməklə tapılır.

Sığortaolunanın əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi aydan etibarən əvvəlki son 12 tam təqvim ayında əmək fəaliyyəti olmamışdırsa, onda bir iş gününə düşən orta gündəlik qazancı müavinətin hesablanması əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi dövrdə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş minimum aylıq əməkhaqqının qüvvədə olan məbləğinin əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi aydakı iş günlərinin sayına bölünməsi ilə tapılır.

Misal.

İşçi uşaq 3 yaşına çatanaqək ona qulluq edilməsinə görə məzuniyyətdə olmuşdur və son 3 ildə işə çıxmamışdır. Sonra 2019-cu ilin noyabr ayının 1-i işə çıxmışdır, 2 həftə işləmiş, və yenidən hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyətə çıxmışdır.

Əgər işçi 2019-cu ilin noyabr ayından sosial məzuniyyətə çıxacaqsa, o zaman, son 12 ayda işçinin qazancı olacaq $(2 * 116) + (10 * 180) = 2\ 032$ manat, son 12 ayda iş günlərinin sayı isə hesablamaya görə olacaq 243 iş günü.

Bir iş gününə düşən orta gündəlik qazanc hesablanacaq: $2\ 032 / 243 = 8,36$ manat

Aylıq məzuniyyət dövrü ərzində (126 gün - 15.11.2018 - 20.03.2020) misal üçün 83 iş günü var. Beləliklə, işçiyə hamiləliyə və doğuma görə müavinət olacaq: $83 * 8,36 = 693,88$ manat.

Əgər qazancın götürüldüyü müddətdə işçi öz cədvəli üzrə bütün günləri işləməmişdirsə, bu zaman mükafatın orta aylıq məbləği işçinin hər ayda işlədiyi günlərin sayına mütənəsib olaraq müəyyən edilir.

Orta gündəlik qazancın hesablanması zamanı iş günlərinin sayından aşağıdakı dövrə düşən iş günləri çıxılmalıdır:

- əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirildiyi dövr;
- hamiləliyə və doğuma görə verilən məzuniyyət dövrü;
- uşaq 3 yaşına çatanaqək ona qulluq edilməsinə görə verilən məzuniyyət dövrü;
- məcburi dövlət sosial sığorta haqqı hesablanmayan digər dövrlər.

Gündəlik müavinətin məbləği orta gündəlik qazanc və bu Əsasnamə ilə müəyyən edilən miqdarlar (faiz nisbətləri) nəzərə alınmaqla müəyyən edilir və onun maksimal həddi bu Əsasnamənin 3-cü hissəsinin dördüncü abzasında müəyyən edilmiş aylıq maksimal həddin həmin aydakı iş günlərinin sayına bölünməsi ilə tapılır.

Müavinətin ümumi məbləği gündəlik müavinətin məbləğinin əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsi nəticəsində buraxılmış iş günlərinin sayına vurulması ilə tapılır.

Məcburi dövlət sosial sığorta haqqı hesablanmayan gəlirlərin məbləği müavinət hesablandıqda qazanc məbləğine daxil edilmir.

Əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinətin hesablanması istehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi, hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyətdən başqa, qalan bütün hallarda iki aylıq vəzifə maaşı və ya ikiqat tarif dərəcəsi (vaxtamuzd əməkhaqqı alanlar üçün vaxtamuzd, işəməzd əməkhaqqı alanlar üçün işəməzd əməkhaqqı) məbləğindən artıq olmamaq şərtilə, faktiki qazanc nəzərə alınır və müavinətin aylıq məbləği iki aylıq vəzifə maaşı və ya ikiqat tarif dərəcəsi məbləğindən artıq ola bilməz.

Vəzifə maaşı və ya tarif dərəcəsi almayan işçilərə bu Əsasnamədə nəzərdə tutulan hallarda müavinətin hesablanması üçün əməkhaqqı səlahiyyətli orqanın (Dövlət Statistika Komitəsinin) məlumatı üzrə müvafiq peşə və ixtisasa malik işçinin əməkhaqqına uyğun olaraq müəyyən edilir.

Sosial sığorta qanunvericiliyi ilə məcburi dövlət sosial sığorta haqqını fərqli qaydada (ölkə üzrə müəyyən edilmiş minimum aylıq əməkhaqqına, gəlirlərinə (əməkhaqqı istisna olmaqla) və ya qonorara nisbətdə) ödəyən və iş vaxtının uçota alınması mümkün olmayan şəxslərə əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə müavinət hesablanarkən qazanc kimi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan gəlirləri (minimum aylıq əməkhaqqı, qonorar və s.) əsas götürülür.

Bu zaman vəkilin, notariusun, sərbəst auditorun və sərbəst mühasibin müavinətin hesablanması üçün götürülən orta gündəlik qazancı səlahiyyətli orqanın (Dövlət Statistika Komitəsinin) məlumatı üzrə əvvəlki ildə respublikanın regionları üzrə bir işçiyə hesablanmış orta aylıq əməkhaqqı əsasında müəyyən edilən orta gündəlik qazancın məbləğindən artıq olmamalıdır.

Bela şəxslərə müavinət əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin baş verdiyi aydan etibarən əvvəlki son 12 tam təqvim ayında 6 ay ərzində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məbləğdə məcburi dövlət sosial sığorta haqqını hesablayıb qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə ödədikdə və əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinin baş verdiyi tarixə məcburi dövlət sosial sığorta haqqı üzrə borcu olmadıqda, hesablanır verilir.

Müavinət hesablanarkən nəzərə alınan bütün nov qazancılar, o cümlədən həmin ayda əmək haqqı ilə verilən mükafatlar qazanca onların hesabına alındığı vaxt üzrə daxil edilir.

Əməyin ödənilməsi fondundan verilən mükafatlar, əmək haqqına əlavələr orta aylıq miqdarında, onların keçən ildə hesablanmış ümumi məbləğin 12 aya bölünməsi yolu ilə nəzərə alınrlar.

Mükafatların ümumi məbləği bölünən aylarda işçinin əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyinə görə tam işləmədiyi aylar, hamiləliyə və doğuma görə verilən məzuniyyət, uşaq 3 yaşına çatanaqək ona qulluq edilməsinə görə verilən məzuniyyət, hərbi təlim toplanışlarında olan, yaxud başqa rüəssisəyə işə gəndərilən müddət nəzərə alınmır. Əgər hesablama üçün 3 aydan az müddət götürülürsə, onda hər ayda rüblük müddətin üçdə bir hissəsindən çox olmayan məbləği hesablanır.

Müəssisənin illik fəaliyyətinin yekununa görə əməyin ödənilməsi fondundan mükafatlar və uzun müddət işləməyə görə verilən birdəfəlik mükafatların bütün hallarda on ikidə bir hissəsi aylıq əmək haqqına əlavə olunur.

Əgər işçi əvvəlki təqvim ilinin çox hissəsini və ya bütün ili Əsasnamədə (30-cu bənd) göstərilmiş səbəblərdən işləməmişdirsə, onda həmin işçi üçün mükafatın orta aylıq məbləği keçən və ya cari təqvim ilində işə qəbul olunmuş işçilər üçün nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilir.

Misal:

Qadın hamiləliyinə və doğuma görə məzuniyyətə 2005-ci ilin dekabr ayında çıxmış və uşaq yaşayırmasına çatanaqədər işləməmişdir.

2006-cı ilin avqust ayında işə başlamış və 2007-ci il iyul ayında xəstələnmişdir.

Belə halda ona orta aylıq mükafat 2006-cı ilin avqust ayından 2007-ci ilin iyul ayına qədər olan dövrdə hesablanmış mükafatı nəzərə almaqla müəyyən edilməlidir.

Hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət dövründə işçinin vəzifə maaşı, tarif dərəcəsi dəyişdirilmişdirsə (yüksəldilmişdirsə), onda əvvəl təyin edilmiş müavinətin məbləği vəzifə maaşının, tarif dərəcəsinin yeni (yüksəldilmiş) miqdarını nəzərə almaqla yenidən haqq-hesab edilməlidir.

Əgər uşağa qulluq edilməsinə görə məzuniyyət zamanı (o cümlədən əmək haqqı saxlanılmadan məzuniyyət zamanı) qadın hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyətə çıxarsa, onda bu halda da müavinət vəzifə maaşlarının, tarif dərəcəsinin yeni (yüksəldilmiş) miqdarını nəzərə almaqla yenidən haqq-hesab edilməlidir.

Hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyət iş zamanı baş vermişə və müəssisə, sex, şöbə dayandığı vaxtda da davam edərsə, bu zaman müavinət həmin peşə və ixtisas işçilərinə bu müddət üçün verilən qazancın miqdarından verilir, bu halda müavinət, həmin işçinin ümumi qaydalar üzrə ala biləcəyi müavinətdən artıq olmamalıdır.

Əmək haqqına əlavə vəsait alan və yaxud müvəqqəti olaraq başqa yerdə olduğuna görə əmək haqqına yüksəldilmiş əmsal alan işçiyə hamiləliyə və doğuma görə müavinət onun əlavə vəsaiti yaxud da yüksəldilmiş əmsalı almalı olduğu günə kimi və yaxud da müvəqqəti olduğu yerdən qayıtmalı olduğu günə kimi həmin əlavə vəsaiti və yaxud da yüksəldilmiş əmsalı nəzərə alınmaqla hesablanır.

Ümumi təhsil, orta ixtisas, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində və işçiləri əmək haqqı üzrə onlara bərabər tutulan digər təhsil müəssisələrində (istər bir, istərsə də bir neçə) çalışan müəllimlərə və tərbiyəçilərə müavinət, pedaqoji iş üçün verilən həqiqi qazancı hesablanır.

Bu zaman faktiki qazanca hamiləliyə və doğuma görə məzuniyyətin başladığı gündəki tariffə müəyyən olunmuş pedaqoji iş saatları üçün verilən haqq, pedaqoji iş üçün verilən əlavə haqq (sınıf rəhbəri vəzifəsini yerinə yetirmək üçün, şagirdlərin yazı işlərini yoxlamaq üçün, kabina, laboratoriya və şöbə müdiriyyəti üçün, təcrübə işlərinə rəhbərlik etmək üçün və s. üçün), habelə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq olunmuş və dərs cədvəlində nəzərdə tutulmuş saat hesabı üçün haqq daxil edilir.

Məktəbəqədər, məktəbdənkənar və digər uşaq müəssisələrində (istər bir, istərsə də bir neçəsində) çalışan pedaqoji işçilərə müavinət hesablanarkən bütün iş yerlərindəki həqiqi pedaqoji iş saatları üçün əmək haqqı, pedaqoji iş üçün əlavə haqq nəzərə alınır.

Əsasnamədə göstərilən təhsil müəssisələrində, məktəbdənkənar və digər uşaq təhsili müəssisələrində, eyni zamanda müəssisədə (idarədə) müəllimlik edən və ya digər pedaqoji işi aparın rəhbər və başqa işçilərə müavinət pedaqoji iş (müəllimlik) saatlarının haqqı da daxil olmaqla bütün qazancı hesablanır.